

ARBOGA KOMMUN

Tertial 2022

Socialnämnden

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	4
3 Driftuppföljning	5
4 Åtgärdsplan	10
5 Investeringsuppföljning.....	13

1 Sammanfattning

Inom Central administration beräknas ett överskott på 400 tkr på helår vilket beror på minskade resor inom färdtjänst/ riksfärdtjänst.

Arbetsmarknadsverksamheten, vuxenutbildningen och försörjningsstöd ingår sedan 1 april i verksamhetsområdet, Arbete och vuxenutbildning. Ett utökat samarbete mellan enheterna syftar till att fler kommer ut i arbete och/eller utbildning.

Inom Arbetsmarknadsverksamheten har en arbetsledare rekryterats. Tjänsten är inte finansierad inom nuvarande budgetram.

Prognosen för den nya verksamheten är svårbedömd i dagsläget.

Individ och familjeomsorg, barn och familj, har under tertiälen haft ett ökat inflöde av ärenden och placeringarna har ökat. Eftersom det är svårt att hitta familjehem har verksamheten varit tvungna att anlita konsulentstödda familjehem. Helårskostnad för dessa är cirka 650 tkr/år i jämförelse med eget familjehem som kostar cirka 175 tkr/år.

Individ och familjeomsorg, vuxen, har haft en ökning av vuxenplaceringar i beroendevård i jämförelse med förra året.

Prognosen för Individ och familjeomsorg 2022 bedöms bli +-0kr men osäkerhet finns utifrån behovet av placeringar, vilket är svårt att påverka.

Inom vård och omsorg har pandemin påverkat verksamheten markant. Mycket hög sjukfrånvaro har genererat höga kostnader för övertid och betydande antal lediga boendeplatser har resulterat i lägre intäkter.

Hemtjänsten har arbetat med effektiviseringar de senaste åren men prognosen bedöms bli ett underskott på 4 500 tkr.

Verksamheten för funktionsstöd har avvaktat rekrytering av en enhetschef där ett överskott kommer genereras. Sjukskrivningar och svårigheter att hitta vikarier påverkar också överskottet.

Den totala prognosen för verksamheten för funktionsstöd är ett överskott på 2 000 tkr med förbehåll för att ett ärende hos förvaltningsrätten kan komma uppgå till en kostnad på 1 000 tkr.

Socialförvaltningens totala prognos är -2 100 tkr. För att nå ett noll-resultat har en åtgärdsplan tagits fram. Nämnden får fatta beslut ifall det blir aktuellt att genomföra sparåtgärder.

2 Inledning

Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämnders verksamhet så att kommunfullmäktiges beslut efterlevs och genomförs.

Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att följa de frågor som kan påverka kommunens ekonomiska ställning. Styrelsen ska ha en fortlöpande dialog med nämnderna om utveckling av ekonomin och verksamheten, samordna ekonomi- och verksamhetsstyrningen, sammanställa förslag till Strategisk- och ekonomisk plan, utarbeta förslag till årsredovisning och delårsrapport och översända dessa till revisorerna för granskning.

Nämnderna ska, enligt reglementet inom sitt område, se till att inom tilldelade ekonomiska ramar bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt.

Uppföljningen är en kontinuerlig process för att följa upp, rapportera och styra kommunens verksamhet och resurser så att verksamheten utvecklas i beslutad riktning. Processen syftar till att ge chefer och förtroendevalda underlag för att vidta åtgärder och styra verksamheten i beslutad riktning. Uppföljningen ska i första hand fokusera på avvikelser, både ekonomiska och verksamhetsmässiga. Genom att fokusera på avvikelser och åtgärdsplaner ska uppföljningen säkerställa att verksamheten når de beslutade målen och håller sig inom de tilldelade ekonomiska ramarna.

Varje chef har ansvar för kontinuerlig uppföljning inom sitt ansvarsområde. Om uppföljningen visar på avvikelser från beslutad inriktning och resursfördelning ska detta utan dröjsmål rapporteras vidare i organisationen. Åtgärder för att korrigera avvikelserna ska genomföras inom egen delegation. Den kontinuerliga uppföljningen sammanställs i en rapport och behandlas vid varje nämndssammanträde.

Utöver den kontinuerliga uppföljningen och den rapportering som följer av denna ska nämnd, styrelsen och kommunfullmäktige tre gånger per år få en skriftlig uppföljnings-rapport. Dessa är;

- Tertialuppföljning som är till och med april samt årsprognos, (nämndernas prognoser utgår från utfall till och med mars),
- Delårsrapport som är uppföljning till och med augusti samt årsprognos,
- Årsredovisning som är uppföljning till och med december.

Utöver denna skriftliga rapportering ska kommunstyrelsen få en ekonomirapport i mars, juni och november innehållande en översikt av det ekonomiska läget samt eventuella åtgärdsplaner från nämnderna.

3 Driftuppföljning

3.1 Verksamhet

Central administration

När det gäller färdtjänst och riksfärdtjänst så beräknas ett överskott på cirka 400 tkr på helår. Det kan bli ett större överskott beroende på när resorna återgår till det normala antalet resor som brukar genomföras.

Arbetsmarknadsverksamheten

Arbetsmarknadsverksamheten ingår sedan 1 april i verksamhetsområdet Arbete och vuxenutbildning tillsammans med Försörjningsstöd och Högskolecentrum och har därmed också återgått till sitt forna namn Arbetsmarknadsenheten (AME).

Verksamhetsområdet har fortsatt inte fått slutgiltigt besked kring de bidrag som finansierade projektet Hviia.

Trots en kraftig covidvåg i början av 2022 pågår alla verksamheter på AME. En arbetsledare till är rekryterad som börjar i juli. Tjänsten är inte finansierad inom nuvarande budgetram men kostnaden beräknas täckas av intäkter och är ett nödvändigt tillskott till AME för att kunna säkra kvalitet, minska sårbarhet samt utöka med fler uppdrag.

Ett utökat samarbete mellan enheterna syftar till att fler kommer ut i arbete och/eller utbildning så att tiden de som behöver försörjningsstöd förkortas.

Jobbcenter ska utöka sin verksamhet då cirka en halvtidstjänst från Försörjningsstöd riktas in i den verksamheten.

Arbetsförmedlingens roll spelar fortsatt in när det gäller möjligheten att aktivera försörjningsstödstagarna samt finna bra medarbetare till alla uppdrag på AME.

Individ och familjeomsorg (IFO)

IFO barn och familj har under första tertialen haft ett ökat inflöde av ärenden. Aktualiseringar, orosanmälningar och ansökningar har under perioden januari - mars ökat från 118 ärenden år 2021 till 165 under samma period år 2022. Det finns inget tydligt svar på varför ökningen skett och verksamheten behöver ta höjd för att kunna hantera den ökade ärendemängden. Åtgärd under våren har varit en förflyttning av biståndsuppföljare till utredande socialsekreterare och verksamheten måste bedöma om det kan behövas förlängning av den åtgärden.

Verksamheten har under perioden januari-mars haft en ökning av placeringar, främst i familjehem. Se tabell:

Totalt antal placerade under månaden, barn	Jan	Feb	Mars
År 2021	26	25	23
År 2022	31	33	31

Det är mycket svårt att hitta bra egna familjehem och ett stort arbete läggs på rekrytering. Tyvärr har verksamheten varit tvungen att anlita konsulentstödda familjehem i flera ärenden för att kunna verkställa beslut om placering. Helårskostnad för ett konsulentstött familjehem är cirka 650 tkr i jämförelse med ett eget familjehem som kostar cirka 175 tkr/år. Helårsprognosen för familjehemsplaceringar är - 700 tkr.

Tertialen visar att kostnaderna för ensamkommande barn kommer att vara mindre än vad som är budgeterat. Idag är de ensamkommande barnen placerade i egna familjehem vilket gör att migrationsverkets ersättningar täcker kostnader med god marginal. Med anledning av kriget i Ukraina är det svårt att prognosticera hur många barn som kommer att bli anvisade till kommunen och om de kommer tillsammans med anhöriga eller om de behöver nya familjehem/stödboenden att bo i. Helårsprognosen är ett överskott på +700 tkr.

IFO vuxen har under tertialen haft en ökning av vuxenplaceringar i beroendevård i jämförelse med förra året. Se tabell:

Vuxen institution, antal placerade beroende	jan	feb	mars
År 2021	5	2	4
År 2022	6	6	4

Första tertialen visar därför ett underskott för externa vårdinsatser med 80 tkr. Många av placeringarna har dock en bra planering där hemmaplanslösningar kommer att ta vid när den externa vården avslutas och prognosen är +-0kr.

Så långt det är möjligt är satsningen på öppenvård och jourboendet på Trädgårdsgatan de insatser som prioriteras före externa vårdformer. Tanken är att kostnaden för akut och jourboendet på Trädgårdsgatan till största del ska finansieras av hyresintäkter från de som beviljats boendet.

I ärenden som gäller för skyddade boenden har ett utvecklat samarbete i KAK i högre grad gjort det möjligt att skapa förutsättningar för skydd inom ramen av befintliga resurser. En viss minskning av skyddsplaceringar på institution har skett under årets första tre månader.

Prognosen för hela IFO 2022 bedöms bli +- 0 kr. En viss osäkerhet finns utifrån att behovet av placeringar av barn, LVM vård och skyddade boenden är svåra att påverka.

Vård och omsorg

Fortsatt stor påverkan utifrån pandemin under de inledande månaderna på året. Mycket hög sjukfrånvaro på alla enheter vilket genererat höga kostnader för övertid samt ökade kostnader för fortsatt arbete med skyddsutrustning och smittskyddande arbetsätt som genererat mer resursåtgång. Betydande antal lediga boendeplatser har resulterat i lägre intäkter.

Hemtjänsten har varit utan planeringssystem sedan årsskiftet och planering sker i stället manuellt, vilket medfört att ytterligare resurser använts för att säkra upp arbetet. Nytt planeringssystem upphandlas i nuläget med plan att införas till sommaren.

Det är ett svårt rekryteringsläge gällande kompetens på ordinarie tjänster, men även vikariat av olika slag och framför allt mycket svårt att rekrytera sommarvikarier som uppfyller kraven för att arbeta inom vård och omsorg.

Det är många personal i utbildningsinsatser via statsbidrag vilket medför bortfall av ordinarie personal som behöver ersättas. Kompetenshöjande insatser är nödvändigt men påverkar antalet vikarier och kostnader för mertid av ordinarie personal för att lösa ytterligare tillfällig frånvaro.

Flera arbeten är i gång gällande fortsatt digitalisering såsom läkemedelsrobotar i hemtjänsten, digital signering i hemtjänsten som redan finns i särskilda boenden. Arbetet med att införa ett nytt verksamhetssystem är i gång och beräknas vara i skarpt läge till 1 november 2022.

En tillfällig lösning har gjorts med enhetschef för hälso- och sjukvårdsenheten sedan januari för att täcka vakans under rekryteringen. Ny chef är rekryterad och som kommer att påbörja sin tjänst i juni. Rekrytering pågår av enhetschef till Strandgården.

Verksamheten för funktionsstöd

Årets budget har utökats med 2 800 tkr. Det täcker kostnader som verksamheten har för köp av plats till boende i samband med skolgång på annan ort, handikappomsorg enligt SoL samt att rekrytera en enhetschef till. Rekryteringen har ännu inte skett så där kommer ett överskott att genereras. Verksamheten har även sjukskrivna chefer/arbetsledare som är på väg tillbaka. Dessa tjänster har inte ersatts av vikarier utan fördelats ut på befintliga tjänster vilket kommer påverka överskottet. Prognosen för det gemensamma är ett överskott på 500 tkr.

Verksamheten har åtta olika boenden där flera enheter kommer få ett överskott. Det beror på att det inte funnits vikarier att tillsätta vid frånvaro på alla pass. Under januari och februari var det många medarbetare som var sjuka i covid eller hemma för vård av barn. Verksamheten har fått kompensation för

sjuklönekostnader på 250 tkr från staten. Totalt för boendeenheterna prognostiseras ett överskott på 600 tkr.

Även inom Daglig verksamhet förväntas det bli ett överskott av samma anledning som på boendena. Här finns det även deltagare i verksamheten som valt att pausa insatsen under pågående pandemi, vilket leder till att det inte behövs bemannas på samma sätt. Prognosen är att det blir ett överskott på 400 tkr.

Vid Solögats korttidsboende/ ungdomsfritids har antalet beslut minskat de senaste åren. Det handlar om att de blivit äldre och fått andra insatser. Personalens schema anpassas kontinuerligt efter behov. Här säljer kommunen platser till andra kommuner och får då mer intäkter. Prognosen är ett överskott på 500 tkr.

Den totala prognosen för verksamheten är ett överskott på 2 000 tkr men det finns ett ärende hos Förvaltningsrätten om kommunen ska betala särskild avgift för att ett boendebeslut som inte kunnat verkställas sen tidigare. Hur högt det beloppet blir är ännu inte beslutat men det kan uppgå till 1 000 tkr.

3.2 Driftredovisning

Verksamhet, tkr	Bokslut 2021	Budget 2022	Utfall jan-mars 2022	Helårsprognos	Avvikelse
Politisk verksamhet	760	1 078	194	1 078	0
Central administration	8 574	11 214	2 375	10 814	400
Arbetsmarknadsverksamheten	7 865	9 458	3 002	9 458	0
Individ- och familjeomsorg	70 839	65 366	15 164	65 366	0
Vård och omsorg	191 550	196 541	50 954	201 041	- 4 500
Verksamheten för funktionsstöd	71 483	82 703	17 578	80 703	2 000
Summa	351 071	366 360	89 267	368 460	- 2 100

* Budget för Vuxenutbildning är inte flyttad från Barn- och ungdomsnämnden samt att försörjningsstödsbudgeten ligger kvar under IFO

3.3 Helårsprognos 2022

Färdtjänst/ riksfärdtjänst: Överskott på 400 tkr på helår. Det kan bli ett större överskott beroende på när resorna återgår till det normala antalet resor som brukar genomföras.

Hemtjänst: Trots åtgärder för effektiviseringar som påbörjats under 2020 bedöms inte hemtjänsten i nuläget kunna redovisa budget i balans vid årsskiftet utan ett underskott på 4 500 tkr. Ytterligare besparingar för att nå budget i balans bedöms inte kunna ske utan att medföra kvalitetssänkning. Fokus på

behov kontra resurser sker löpande.

Verksamheten för funktionsstöd: Den totala prognosen för verksamheten är ett överskott på 2 000 tkr. Detta beror på vakanshållning av ej tillsatt tjänster och sjukdom av medarbetare, enhetschefer och arbetsledare. Deltagare på daglig verksamhet, korttidsboende och ungdomsfritids har varit lägre, vilket leder till att bemanningen kan vara lägre.

Osäkerhetsfaktorer

- Utvecklingen och efterdyningar av Covid-19
  - Vad det kommer att medföra för kostnader. Smitta har förekommit i verksamheterna samt extra kostnader för skyddsmaterial.
- Färdtjänst/riksfärdtjänst
- Arbetsförmedlingens framtida roll
- Försörjningsstöd
- Ökande antal med inkommande ärenden till IFO
- Rekryteringsläget
  - Brist inom flertalet yrkeskategorier nationellt innebär att möjligheter att bibehålla personal samt rekrytera, kommer vara avgörande för hur kostnader påverkas.
- Hemtjänsten
- Nära vård
  - Implementering som sker successivt, främst i projektform just nu, men som skapar osäkerhet i hur detta påverkar ordinarie verksamhet fortlöpande, när fler delar och mer avancerade Hälso- och sjukvårdsinsatser planeras att utföras i kommunen.
- Ärende hos Förvaltningsrätten
  - Kommunen kan komma att betala särskild avgift för att inte ett boendebeslut kunnat verkställas sen tidigare. Hur högt det beloppet blir är ännu inte beslutat men det kan uppgå till 1 000 tkr.

Antaganden

- Att alla statsbidrag används och slutar på noll
- Kompensation för sjuklönekostnader på grund av Covid till och med mars
- Att nämnden får täckning för alla kostnader som rör flyktingmottagandet
- Att nämnden får täckning för alla kostnader som inte ryms i den ram som överflyttats med den nya enheten.
- Att alla bidrag betalas ut som sökts gällande projektet "Hela Vägen In I Arbete"
- Att försörjningsstödet går nedåt.

4 Åtgärdsplan

Uppföljningen är en kontinuerlig process för att följa upp, rapportera och styra kommunens verksamhet och resurser så att verksamheten utvecklas i beslutad riktning. Processen syftar till att ge chefer och förtroendevalda underlag för att vidta åtgärder och styra verksamheten i beslutad riktning. Uppföljningen ska i första hand fokusera på avvikelser, både ekonomiska och verksamhetsmässiga. Genom att fokusera på avvikelser och åtgärdsplaner ska uppföljningen säkerställa att verksamheten når de beslutade målen och håller sig inom de tilldelade ekonomiska ramarna.

Om det kvarstår avvikelser som inte kan vidtas inom förvaltningens delegation ska en åtgärdsplan upprättas av förvaltningen. Denna beslutas av nämnden/styrelsen i samband med den återkommande rapporteringen av det ekonomiska läget.

Av åtgärdsplanen ska det framgå på vilket sätt och i vilken verksamhet nämnden avser vidta åtgärder som säkerställer att uppnå ekonomisk balans och måluppfyllelse.

4.1 Nämndens/ styrelsens åtgärdsplan

Åtgärd	Område	Aktivitet	Helårseffekt	Effekt 2022
1	Arbetsmarknadsenheten	Ej hyra Navets lokal	100	
2	Arbete och vuxenutbildning	Ej hyra ytterligare lokaler på Högskolecenter	417	
3	Individ och familjeomsorg	Ingen handledning	400	
4	Individ och familjeomsorg, barn	Ta bort en tjänst inom öppenvård	650	
5	Individ och familjeomsorg, vuxen	Ta bort en tjänst inom öppenvård	650	
6	Vård och omsorg, Hälso- och sjukvård	Ej ta in inhyrd personal vid vakans och frånvaro	1 500	
7	Vård och omsorg	Ej genomföra ombudens utvecklingsarbete	1 000	
8	Vård och omsorg	Sänka övertidskostnader	350	
9	Vård och omsorg	Ta bort personalfremjande insatser såsom kaffe och julklapp	150	
10	Verksamheten för funktionsstöd	Ej annonsera efter en enhetschef	800	
S:a			6 017	

Kommentarer

Arbetsmarknadsverksamheten

Att inte fortsätta hyra Navets lokaler på Smedjegatan. Spar: 100 tkr.

Konsekvens: Kan leda till missad kontakt med ungdomar i behov av deras stöd och tjänster. Lokalen ligger i centrum och man kan diskret gå in där vilket man upplever är en viktig del i konceptet. Skolan måste göra samma åtgärd då lokalen delas med dem.

Att inte hyra mer yta på Högskolecentrum. Spar: 417 tkr. Konsekvens: Ingen ytterligare verksamhet eller personal kan flyttas till Högskolecentrum men kan nyttja verksamhetschefens rum vid behov. Fortsatt för få lärsalar för undervisningen som bedrivs. Kan påverka samverkan mellan enheterna.

Individ och familjeomsorg (IFO)

Ingen handledning till personal (gäller även försörjningsstödshandläggarna). Spar: 400 tkr. Konsekvens: Det är högt ställda krav på socialarbetare idag, både att följa gällande lagar och föreskrifter samt att ge behandling med evidens. De ärenden som en socialarbetare möter är oftast av hög komplexitet och ibland även psykologiskt påfrestande. Att ha tillgång till handledning gynnar socialarbetarens professionella utveckling och underlättar arbetsutförandet. Om handledning till personal dras in som en sparåtgärd kan detta påverka kvalitet på arbetets utförande samt att personal upplever att de inte får tillräckligt stöd i utsatta situationer på arbetet.

Minska ner med 1,0 tjänst inom öppenvård, barn och familj. Spar: 650 tkr. Konsekvens: Öppenvården satsar idag på att kunna arbeta förebyggande och att ha utrymme att ge intensiva insatser i familjer där barn riskerar att placeras. Öppenvården består av 4,5 familjehandlare och 0,5 kurator till ungdomsmottagningen. En neddragning med 1,0 tjänst skulle innebära att det förebyggande arbetet inte skulle få samma utrymme samt att möjligheten att ge intensiva insatser i familjer skulle reduceras. Konsekvens skulle bli ökade kostnader för placeringar.

Minska ner med 1,0 tjänst inom öppenvård vuxen. Spar: 650 tkr. Konsekvens: Öppenvården vuxen har det senaste året haft fokus på att ge öppna insatser samt att sy ihop hemmaplanslösningar för personer i missbruk. Under 2021 förstärktes öppenvården vuxen med 1,0 behandlingsassistent och gruppen

består idag av 4,0 personal. Vid neddragning av en personal riskeras en ökning av kostnader för placeringar för missbruksvård.

Vård och omsorg

För att komma i ekonomisk balans finns följande förslag utöver de effektiviseringar som genomförs och på sikt kan leda till bättre ekonomiskt resultat men på sikt cirka 1 500 tkr i bättre nyttjade resurser, ökad frisknärvaro.

Att vid sjuksköterskors frånvaro alternativt vakanta tjänster inte ersätts med inhyrd personal. Besparing /år cirka 1 500 tkr vilket innebär en stor effekt kostnadsmissigt, dock finns en risk för flykt vid för stor påverkan i bemanningen på grund av bristande arbetsmiljö relaterat till ej attraktiv arbetsgivare.

Att inte genomföra ombudens utvecklingsarbete eller kompetensutveckling i verksamheten, som sker på avsatt tid varje vecka cirka 2 å/år- cirka 1 000 tkr, detta kommer att påverka arbetet med rutiner, förbättringar och effektiviseringar och medföra kvalitetssänkning, oattraktiv arbetsgivare och att verksamhetens mål inte förbättras.

Sänka övertidskostnader med 350 tkr via bättre samplanering av resurser i verksamheten.

Att personalfrämjande insatser såsom kaffe, julklapp, som inte finns budgeterat idag, inte bekostas medför besparing på 150 tkr.

Besparingar kan då göras med 4 500 tkr.

Verksamheten för funktionsstöd

Verksamheten kan skjuta på att annonsera efter en enhetschefstjänst som planerats samt att inte tillsätta en enhetschef och en arbetsledare som är deltidssjukskrivna. Arbetsuppgifterna är fördelade på övriga chefer och arbetsledare. Konsekvensen av detta är hög arbetsbelastning på ledningen vilket givetvis inte är bra på lång sikt. Spar: 800 tkr.

5 Investeringsuppföljning

Enhet/område/verksamhet	Bokslut 2021	Budget 2022	Utfall jan-mars 2022	Helårsprognos	Avvikelse
Gemensamt					
Verksamhetssystem	0	1 000	0	1 000	0
Digitalisering	200	1 000	0	1 000	0
Vård och omsorg					
Möbler Vård och omsorg	179	200	0	200	0
Inventarier Åspegeln	4 134				
Verksamheten för funktionsstöd					
Inventarier Oljevägen	201				
Arbetsmarknadsverksamheten					
Bullersanering och kök	200	500	0	500	0
Summa	4 914	2 700	0	2 700	0

Kommentarer

Verksamhetssystem: Upphandlingen är avslutad och införandet kommer att ske under året.

Digitalisering: Underlag på förslag till inköp är på gång.

Möbler: Underlag på förslag till inköp är på gång.

Bullersanering: Underlag på förslag till inköp är på gång.